

**GYMNASISTERNAS ÅSIKTER OM OBLIGATORISK
SVENSKA I ETT FINSPRÅKIGT GYMNASIUM I
BORGÅ**

Anni Nissinen

Kandidatavhandling

Svenska språket

Institutionen för språk- och
kommunikationsstudier

Jyväskylä universitet

Våren 2022

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta Humanistis-yhteiskuntatieteellinen	Laitos Kieli- ja viestintätieteiden laitos
Tekijä: Anni Nissinen	
Työn nimi: Gymnasisternas åsikter om obligatorisk svenska i ett finskspråkigt gymnasium i Borgå.	
Oppiaine Ruotsin kieli	Työn laji Kandidaatin tutkielmaa
Aika Helmikuu 2022	Sivumäärä 21+5
Tiivistelmä Tämän tutkielman tarkoituksena on selvittää porvoalaisen lukion opiskelijoiden mielipiteitä ruotsin kielen pakollisuudesta opetussuunnitelmassa. Tutkielmassa selvitettiin kuinka tärkeänä he pitävät eri syitä pakollisen ruotsin opiskeluun. Oppilaat ottivat kantaa erilaisiin väittämiin likert-skaalalla 0-5 ja perustelivat vastauksensa lyhyesti. Lisäksi selvitettiin myös, opiskelisivatko he ruotsia sen ollessa vapaavalintainen aine ja miksi. Materiaali kerättiin internetissä täytettävän lomakkeen avulla, johon vastasi 50 lukiolaista. Opiskelijat olivat 15-19-vuotiaita ja satunnaisesti valikoituja. Kyselyyn vastattiin täysin anonymisti, taustatietona sukupuoli. Aineisto analysoitiin kvalitatiivisin ja kvantitatiivisen menetelmin. Lomake koostui kahdeksasta väittämästä ruotsin kielen pakollisuuteen liittyen ja kahdesta avoimesta kysymyksestä. Tutkimuksessa selvisi, että opiskelijat painottivat kielitaidon tärkeyttä eniten työelämän takia, kun sen sijaan historialliset sekä poliittiset syyt opiskeluun saivat vähiten painoarvoa. Kaksikielisellä kotikaupungilla oli selkeästi vaikutusta vastauksiin, sillä se nousi esille useaan kertaan opiskelijoiden perusteluissa. Yllättävää tuloksissa oli se, kuinka moni opiskelijoista piti pakollista ruotsia positiivisena asiana ja kuinka moni vastasi, että opiskelisi ruotsia, vaikka se olisi valinnainen aine.	
Asiasanat: pakkoruotsi, lukio, asenteet	
Säilytyspaikka: Jyväskylän yliopisto	
Muita tietoja	

INNEHÅLL

1	INLEDNING	4
2	BAKGRUND	6
2.1	Svenskan i Finland	6
2.1.1	Svenskans ställning i Finland	6
2.1.2	Obligatorisk svenska.....	7
2.2	Argumenten för och emot svenskobligatoriet	8
2.3	Tidigare studier	9
3	MÅL, MATERIAL OCH METOD	10
3.1	Forskningsfrågor	10
3.2	Material och metod	11
4	ANALYS OCH RESULTAT	13
4.1	Bakgrundsinformation	13
4.2	Skillnader mellan kön.....	14
4.3	Det viktigaste argumentet enligt gymnasisterna	16
4.4	Det minst viktiga argumentet enligt gymnasisterna	17
4.5	Påverkan av tvåspråkig hemstad.....	18
5	DISKUSSION.....	19
	LITTERATUR	23
	BILAGOR	25
	BILAGA 1. Frågeformulär	25

1 INLEDNING

I den här avhandlingen kommer jag att undersöka hur gymnasisterna tänker om orsakerna bakom svenska som obligatoriskt skolämne i Finland. Enligt Justitieministeriet (2021) är finska och svenska officiella språk i Finland. Det betyder att finska och svenska har en jämställd status i Finland och att alla ska ha rättighet att bli betjänade på finska eller svenska i kontakt med myndigheter. Det finns flera olika orsaker varför svenska är ett obligatoriskt ämne i läroplanen och jag själv som blivande svensklärare är intresserad av dessa. Varje lärare har säkert mött frågan: varför måste vi studera detta? Att fråga rakt från själva studenter gör det lättare att förstå vad de anser som viktigt och varför det känns att så många finländare har negativa attityder mot svenskinläring. Redan själva begreppet *pakkoruotsi* "alltså tvångssvenska" har en negativ konnotation. Tidigare studier visar ändå att många studenter värderar svenska kunskaper och hoppas att de hade studerat det bättre redan i tidigare studier. Studenterna förhåller sig mer negativt mot studier men ändå uppskattar språkets nödvändighet. Sådana resultat presenterar till exempel Koskinen (2013) och Riikonen (2010). Med bättre svar för orsakerna bakom obligatorisk svenska blir det lättare att motivera för studenterna varför man måste studera svenska i Finland. Denna studie visar vad studenterna redan vet och vad de anser om olika orsaker och kanske lär studenterna också något nytt, till exempel sådana orsaker de tidigare inte har tänkt på. Om det här berättar jag mer i analys och resultat.

Jag har en förmodan att det kommer att finnas en tydlig skillnad mellan flickornas och pojkarnas svar. Enligt mina egna erfarenheter förhåller flickorna sig mer positivt mot svenskinläring eller studerande i allmänhet än pojkarna. I majoriteten av fallen har det varit pojkar som ifrågasätter undervisningen och dess nödvändighet. Juurakko-Paavola (2011: 67), Jauhojärvi-Koskelo och Palviainen (2011: 90-91) och Kantelinen

(2011: 55) kom fram till sådana resultat när det gäller skillnader mellan kön och motivation (se Juurakko-Paavola & Palviainen, 2011). Jag antar vidare att svenskans status som obligatoriskt ämne inte har stort stöd bland gymnasisterna. Som föregående student och senare också lärare i samma skola, har jag personliga erfarenheter av attityder till och motivation för svenskundervisning, som var mestadels negativa. Likadana resultat har också till exempel Juurakko-Paavola och Palviainen (2011) fått från andra skolor och områden.

2 BAKGRUND

Temat har tidigare undersökts mycket, men perspektivet i den här undersökningen skiljer sig i viss mån från tidigare studier. Så kallad 'tvångssvenska' är ett väl diskuterat och forskat tema. Med tvångssvenska avser jag de obligatoriska lärokurserna av svenska. Det finns många studier om attityder till och motivation för svenskundervisning, men jag kommer att undersöka studenternas åsikter om orsakerna varför svenska är obligatorisk, inte vad de anser om undervisningen eller ämnet. Jag kommer ändå att jämföra mina resultat och perspektiv med tidigare studier om motivation och attityder.

2.1 Svenskan i Finland

2.1.1 Svenskans ställning i Finland

Enligt Institutet för de inhemska språken (2012) finns det cirka 9 miljoner personer i hela världen som talar svenska som modersmål och cirka 290 000 av dem bor i Finland. Befolkningen i Finland är drygt 5,5 miljoner, alltså andelen av de svenskspråkiga i Finland är 5,2 % (Statistikcentralen, 2020: 2-3). Andelen av de svenskspråkiga i Finland har minskat under åren. År 1900 var andelen av de svenskspråkiga ännu 12,9 % men år 2000 hade det minskat till 5,6 % (Statistikcentralen, 2020: 3). Sedan år 2000 har det inte minskat lika mycket, bara 0,4 %.

I Finland finns det en språklag som skyddar svenskspråkigas rättigheter. I språklagen (644/2021, 10 §) står det att "I kontakter med statliga myndigheter, tvåspråkiga

myndigheter i välfärdsområden och tvåspråkiga myndigheter i välfärdssammanslutningar samt tvåspråkiga kommunala myndigheter har var och en har rätt att använda finska eller svenska.” Realiteten är att även om lagen finns, får man inte alltid service på svenska. Med myndighetsärendet besannas det lyckligtvis alltid, eftersom det är viktigt att missförstånd inte händer. Det är myndighetens ansvar att se till medborgare får service på finska eller svenska. I lagen står det också om rättigheten till undervisningsspråk och utbildning i allmänhet på båda språk (Justitieministeriet, 2021).

2.1.2 Obligatorisk svenska

I Finland studerar man svenska som obligatoriskt ämne från sjätte klass. Till den grundläggande utbildningen hör 20 ämnen och svenska, dvs. det andra inhemska språket, är ett av dem (Utbildningsstyrelsen, 2021). I Finland måste man studera ett A1- och ett B1-språk. A1-språk syftar till det språk man börjar studera på klasserna 1-3, beroende på skolan och B1-språk börjar på sjätte klass. Enligt Språkläraryförbundet SUKOL (2021) är engelska ändå det populäraste A1-språket i Finland. De flesta elever börjar läsa svenska på sjätte klass och engelska på klasserna 1-3. Före året 2016 började obligatorisk svenskundervisning i sjunde klass (Utbildningsstyrelsen, 2021).

På högskola och gymnasienivå studerar man antingen på B1- eller A1-nivå, beroende på om man har börjat svenska på sjätte klass eller redan tidigare. I gymnasiet har man 5 obligatoriska kurser i B1-svenska och 6 i A1-svenska. Före år 2005 var svenska ännu ett obligatoriskt ämne i studentskrivningarna, men efter det har det varit valfritt (Palviainen, 2011: 41). Efter 2005 när svenska blev valfritt i studentskrivningarna har andelen abiturienter som skriver svenska valfritt förändrat mycket. År 2005 skrev ännu 90 % av abiturienterna svenska, men år 2009 var det 68 % (Palviainen, 2011). Nuförtiden finns det inte likadana siffror men det man kan hitta sedan år 2012 är antalet examinander. Året 2012 skrev lite under 20 000 elever svenska (antingen A- eller B-svenska) och 2021 var det bara 7767 (YTL, 2021). Från året 2012 har det därmed

minskat med 62 %. Samtidigt har andelen av de svenskspråkiga i Finland minskat, som kan också påverka popularitet av svenska i studentskrivningarna.

2.2 Argumenten för och emot svenskobligatoriet

I diskussionen om svenskobligatoriet har det förekommit ett antal argument både för och emot det. Saukkonen (2011) behandlar dessa i sin undersökning. I undersökningen nämns till exempel rättigheter att få service och betjäning på svenska (Saukkonen, 2011: 39). Rätt till service, speciellt i myndighetskontakter står också i språklagen. Soinivaara (2009, refererad i Saukkonen, 2011: 39) betonar att alla finländare inte behöver kunna svenska, men det som är viktigt är att varje myndighet har sådana anställda som behärskar språket. På grund av dessa var ett av påståendena: *Svenskspråkiga i Finland har rättighet till betjäning på svenska.*

Det historiska perspektivet lyftes också fram (Saukkonen, 2011: 41). Mattila (refererad i Saukkonen 2011: 42) konstaterar att svenskspråkigas ställning i Finland har försämrats under de senaste 20 åren. Det ser man också från Statistikcentralens (2020) uträkningar som anges i 2.1.1. Därför är ett vanligt argument för svenskobligatoriet att Finland har varit en del av Sverige.

Ett aktuellt tema för gymnasister är arbetssökning. Arbetsplatser har olika krav, till exempel språkkunskaper. Eftersom undersökningen gjordes i Borgå, tyckte jag att det här var viktigt. I en stad där över 30 % av invånarna är svenskspråkiga, har man en stor nytta av svenska kunskaper, speciellt när man söker jobb. Argumenten av språkets nödvändighet i arbetslivet är ett av de viktigaste som finns för obligatorisk svenska (Sundell, 2015: 7). Sundell (2015: 16) konstaterar att dessutom arbetssökandet hjälper kunskaper i svenska också med samarbete med nordiska länder.

2.3 Tidigare studier

Som sagt finns det inte precis likadana studier men ändå är det möjligt att jämföra min undersökning med andra studier om till exempel motivation. Motivation att studera språket hänger ihop med studenternas åsikter om språket. Om åsikter om språket är negativa är antagligen också motivationen låg. Jauhojärvi-Koskelo och Palviainen (2011) undersökte både studenternas färdigheter i och motivation att lära sig språket. I undersökningen hittades det skillnader mellan kön och självkritiskhet gällande språkfärdigheten. Problemet var emellertid att var och en kan tolka olikt vad "bra kunskaper i svenska" innebär. I Jauhojärvi-Koskelo och Palviainens (2011) studie handlade en del av påståendena om språkkunskaper i arbetslivet. Över hälften av respondenterna i studien tyckte att arbetsgivarna uppskattar kunskaper i svenska eller att de själva ska få nytta av språkkunskaper. (Jauhojärvi-Koskelo & Palviainen i Juurakko-Paavola & Palviainen, 2011: 89).

Koskinen (2013) undersökte skillnaden i attityder mellan språkbads elever och elever i traditionell svenskundervisning i Borgå. Resultaten visade att elever som deltog i språkbadsundervisning hade bättre attityd till svenska än de som hade vanlig svenskundervisning. Det fanns också mer negativa attityder till svensk kultur hos elever i vanlig svenskundervisning. Båda målgrupperna tyckte dock att svenska var viktigt på arbetslivet och vardagen. (Koskinen, 2013).

En undersökning om attityder till svenska har också Riikonen (2010) gjort. Riikonen jämförde attityder mellan abiturienter i ett finskspråkigt och ett svenskspråkigt område. Som motsats till hennes antagande var attityderna mestadels positiva. Det fanns dock en skillnad mellan attityder i två olika områden där svenska används och hörs på ett helt annat sätt. De flesta som bodde i ett tvåspråkigt område hörde svenska minst varje vecka och de flesta som bodde i ett enspråkigt område bara ett par gånger per år eller aldrig (Riikonen, 2010: 18).

3 MÅL, MATERIAL OCH METOD

I detta kapitel beskrivs genomförandet av undersökningen. Först presenteras syftet med undersökningen och forskningsfrågorna i avsnitt 3.1. Sedan presenteras material och metod i avsnitt 3.2.

3.1 Forskningsfrågor

Målet med studien är att undersöka hur gymnasisterna förhåller sig till svenskobligatoriet. Tyngdpunkten i undersökningen är speciellt på gymnasisternas egna åsikter och erfarenheter av språket i deras liv. För att ta reda på särskilt om det, är mina forskningsfrågor följande:

- Vad är den viktigaste och den minst viktiga orsaken till obligatorisk svenska enligt gymnasisterna?
- Hurdana argument har gymnasisterna för och mot obligatorisk svenska?
- Finns det någon skillnad mellan flickornas och pojkarnas svar?
- Lyfts tvåspråkig hemstad fram i gymnasisternas svar?

Enkäten består av argument för och emot svenskobligatoriet som gymnasisterna tar ställning till. Påståenden kunde vara till exempel: *Att kunna svenska hjälper en att lära sig andra språk.* Efter att ha värdesatt en påstående har gymnasisterna möjlighet att motivera svaren kort. Dessa forskningsfrågor är passande för den här studien

eftersom jag vill få veta specifikt om gymnasiernas egna åsikter om temat. Analys av materialet bör kunna ge svar på forskningsfrågor. Ämnet intresserar mig själv väldigt mycket som blivande svensklärare och därför bestämde jag mig att undersöka ämnet.

3.2 Material och metod

Undersökningsmaterialet har samlats in från ett finskspråkigt gymnasium i Borgå. Jag valde denna skola som målgrupp eftersom Borgå är en tvåspråkig stad. Cirka 30 % av borgåborna är svenskspråkiga och därför har många studenter egna erfarenheter av användningen av svenska i olika situationer. Svaren samlades in med en enkät som jag skickade till alla studenter i skolan och enkäten stängdes efter de första 50 svaren. Jag bestämde mig att samla in högst 50 svar så att det inte blir för mycket material för en kandidatavhandling. Enkäten var passande för min studie eftersom jag ville få många svar för att analysera. Med många svar kan jag se möjliga skillnader hos gymnasierna bl.a. beroende på kön eller hur länge man har studerat svenska och också en hel del olika motiveringar.

Bakgrundsinformation, som svararens kön, modersmål och när man har börjat studera svenska, fanns i början av enkäten. Efter bakgrundsinformationen presenterade jag åtta påståenden, med andra ord orsaker varför svenska är ett obligatoriskt ämne i läroplanen. Svararen fick värdera påståendena på en likert-skala från 0 till 5 hur viktigt hen tyckte att påståendena var. Efter varje påstående fick svararen också motivera kort varför hen tänker så.

Efter påståendena och motiveringarna frågade jag ännu om gymnasierna tyckte att svenska borde eller inte borde vara ett obligatoriskt ämne i läroplanen, och varför, och om svenska inte var obligatorisk skulle de studera det frivilligt. Alla frågor och påståendena var på finska.

Jag analyserar materialet både kvalitativt och kvantitativt på grund av de öppna och de slutna frågorna. Kvantitativ analys baserar sig på påståendena i enkäten som gymnasterna har haft möjligheten att värdesätta på skalan från 0 till 5 enligt deras egna åsikter och erfarenheter. Kvalitativ analys däremot baserar sig på motiveringar som gymnasterna skrev frivilligt och fritt formulerat. Påståendena som står i enkäten. Enkäten finns som bilaga. Alla påståenden kommer inte att nämnas i analys och resultat.

4 ANALYS OCH RESULTAT

I det här kapitlet kommer jag att analysera gymnasisternas svar i enkäten. Först redogör jag för svararnas bakgrund och efter det analyserar jag olika frågor i enkäten. Målet med analysen är att hitta möjliga skillnader mellan flickornas och pojkarnas svar, ta reda på vilka påståenden i enkäten var värderade högst och vilka lägst och varför. Alla påståenden ska inte tas upp i det här kapitlet utan bara de som är som är relevanta med tanke på forskningsfrågorna. Detta kapitel handlar också om gymnasisternas svar på frågorna *Tycker du att svenska borde vara ett obligatoriskt ämne i läroplanen?* och *Om svenska var ett valfritt ämne, skulle du studera det?*

Jag kommer att använda begrepp *maximumvärde* och *minimumvärde* i detta kapitel. Maximumvärde betyder det högsta värdet svararen har gett ett visst påstående och minimumvärde den lägste. Medelvärde räknar jag med att dela talens summa med antalet svarare.

Gymnasisterna har skrivit motiveringarna fritt formulerat på finska och i studien har jag själv översatt de till svenska.

4.1 Bakgrundsinformation

Enkäten bestod av 8 påståenden, som finns i *bilaga 1*. Enkäten besvarades av 50 gymnastier från Borgå. Alla svarare var mellan 15 och 19 års ålder. Gymnasisterna

var slumpmässigt valda och enkäten svarades anonymt. I bakgrundsdelen frågade jag om kön, modersmål och året när svararen har börjat studera svenska. Med dessa informationer kunde jag hitta skillnader mellan olika egenskaper hos svarare. 70 % av svararna var kvinnor och 30 % män, alltså 35 kvinnor och 15 män. 92 % av svararna hade finska som modersmål, 4 % svenska, 2 % engelska och 2 % något annat. Över hälften, 58 % av svararna hade börjat studera svenska i lågstadiet, 36 % i högskola och 6 % redan i förskola eller daghem.

4.2 Skillnader mellan kön

Den största skillnaden fanns i påståendet "det är lättare att få jobb när man kan svenska" (tabell 1).

Tabell 1. Det är lättare att få jobb när man kan svenska.

	minimumvärde	maximumvärde	medelvärde
flickor	0	5	4,09
pojkar	1	5	3,13

Såsom jag antog fanns det en skillnad mellan flickornas och pojkarnas svar. Hypotesen baserades på tidigare studier och också egna erfarenheter av svenskundervisning i skolan som student och nuförtiden som lärare. Eftersom 70 % av svararna var flickor och 30 % pojkar är situationen inte den mest optimala men ändå möjlig.

Pojkarnas svar var mellan 1 och 5 och flickornas mellan 0 och 5. Flickornas medelvärde var 0,96 högre än pojkarnas. Härom kan man se att även om det fanns skillnader mellan könen, var de inte stora.

En större skillnad mellan flickorna och pojkarna kunde hittas i frågan *Tycker du att svenska borde vara ett obligatoriskt ämne i läroplanen?* (se tabell 2).

Tabell 2. *Borde svenska vara ett obligatoriskt ämne?*

	ja (%)	nej (%)
flickor	69	31
pojkar	33	67

I den här frågan var värderingarna väldigt olika mellan flickorna och pojkarna. Skillnaden i svaren *ja* var till och med 36 %. Flickorna värderade alla påståendena högre, alltså de tror att de kommer att behöva eller gynnas av svenska i framtiden. Flickorna skulle därmed troligen försvara svenskobligatoriet mer än pojkarna.

När det gäller frågan *Om svenska var ett valfritt ämne, skulle du studera det?*, fanns det också en skillnad mellan könen.

Tabell 3. *Skulle du studera svenska som ett valfritt ämne?*

	ja (%)	nej (%)	jag vet inte (%)
flickor	54	17	29
pojkar	40	33	27

Här var skillnaden inte lika stor som i förra frågan, men ändå var det 14 % mera flickor än pojkarna som svarade *ja*. I alternativet *jag vet inte* var skillnaden mellan kön verkligen liten. Positivt är att flesta inte svarade *nej* utan *ja* eller *jag vet inte*.

4.3 Det viktigaste argumentet enligt gymnasisterna

Det viktigaste argumentet enligt gymnasisterna i enkäten var *Det är lättare att få jobb när man kan svenska*. Medelvärdet var 3,8.

Tabell 4. Det viktigaste argumentet enligt gymnasisterna.

	minimumvärde	maximumvärde	medelvärde
flickor	0	5	4,1
pojkar	1	5	3,1

Här finns några positivt inriktade motiveringar från gymnasisterna (med min svenska översättning):

- Speciellt här i Borgå frågar nästan alla arbetsgivare om det här (kunskaper i svenska).
- Helt sant åtminstone i vissa områden i Finland.
- Språkkunskaper är alltid en fördel, aldrig en nackdel.
- Speciellt i tvåspråkiga områden och att kunna flera språk ses alltid som fördel, oberoende på jobbet.

Alltså kunskaper i svenska samt kunskaper i alla språk upplevs som viktiga av gymnasisterna när det gäller arbetssökande. Flera gymnasister lyfte också fram tvåspråkiga Borgå och skrev också om andra tvåspråkiga eller flerspråkiga områden i allmänhet. Det här är något som tydligen är viktigt för ungdomarna i Borgå.

Några negativt inriktade motiveringar fanns också:

- Förstås, vilket är helt dumt.
- Jag har inte upplevt att det skulle vara på något sätt lättare.

- Till exempel i Borgå är det så, men nästan i vad som helst annan stad påverkar det inte arbetssökandet.
- Kanske, men alla skulle kunna engelska ens på något sätt så att man kunde kommunicera med det.
- Enligt detta påstående, att studera svenska borde vara frivilligt.

Även om gymnasisterna var bad att svara från eget perspektiv, kunde man hitta flera olika hypotetiska situationer inom svaren. Många motiveringar med mer negativ inriktning hade omnämmande att påståenden gäller i Borgå, men kanske inte i andra städer.

4.4 Det minst viktiga argumentet enligt gymnasisterna

Tydligt det minst viktiga argumentet var *Med att tala svenska vill man identifiera Finland till de nordiska länderna i stället för Ryssland.*

Tabell 5. Det minst viktiga argumentet enligt gymnasisterna.

	minimumvärde	maximumvärde	medelvärde
flickor	0	5	1,8
pojkar	0	5	1,7

Det fanns likadana motiveringar hos båda könen. Många gymnasister tyckte att språket inte är något man skulle identifiera sig med. I stället nämndes det till exempel kultur, finländskt medborgarskap och natur. Flera nämnde också att påståendet är gammalt och någon inte ens förstod frågan.

4.5 Påverkan av tvåspråkig hemstad

Eftersom undersökningen gjordes i en tvåspråkig stad, kunde man anta att det kommer att synas i gymnasisternas svar. Behov av svenska i särskilt Borgå nämndes i flera gymnasisters svar, flest i det viktigaste argumentet som gällde arbetssökningen. Även om många tyckte att kunskaper i svenska var viktiga, motsatte sig några detta eftersom de tyckte att det var dumt eller onödigt. De som motsatte sig motiverade sina svar till exempel med att engelska skulle räcka utöver finska och eftersom antalet av svenskspråkiga generellt i Finland var så litet. Motståndare var tydligen medvetna om behovet av språkkunskaper men tyckte att obligatoriet var grundlöst och skulle ändras.

Dessutom fick arbetssökande några andra påstående också motiveringar om tvåspråkig hemstad eller tvåspråkiga områden i allmänhet. Myndighetstjänsterna var en annan orsak som visade sig vara viktig. Gymnasister nämnde tvåspråkighet också i påståenden *Svenskspråkiga i Finland har rättighet till betjäning på svenska*. Några likadana motiveringar fanns i påståenden *Det är allmänbildande att kunna svenska*. Gymnasister tyckte att svenska hörde till allmänbildande ämnen i tvåspråkiga områden men inte kanske annanstans.

5 DISKUSSION

Syftet med undersökningen var att ta reda på varför gymnasister har vissa attityder till obligatorisk svenska och om det finns vissa faktorer som påverkar dem. Jag antog att åsikterna om svenskan är mestadels negativa och att flickorna kommer att ha mer positiva tankar om ämnet. Materialet samlades från 50 gymnasieelever med en enkät som analyserades både kvalitativt och kvantitativt. I detta kapitel sammanfattas och diskuteras resultaten.

I undersökningen fanns det fyra forskningsfrågor och de första två var *Vad är det viktigaste och minst viktiga argumentet till obligatorisk svenska enligt gymnasisterna?* och *Hurdana motiveringar ger gymnasisterna för eller mot obligatorisk svenska?* Det viktigaste och minst viktiga argument upptäcktes med påståendena i enkäten som gymnasister värdesatte på en skala 0-5. Det viktigaste argumentet enligt gymnasisterna var *Det är lättare att få jobb när man kan svenska*, som fick medelvärdet 3,8. Förstås fanns det också gymnasister som inte tyckte att svenska skulle på något sätt hjälpa med arbetssökandet. Arbetsliv och arbetssökning lyfts också fram i många andra studier gällande kunskaper i svenska. Till exempel Jauhojärvi-Koskelo och Palviainen (2011) och Koskinen (2013) fick likadana resultat och därför var det här påståendet inte en stor överraskning som den viktigaste, och också eftersom arbetssökandet är aktuell för många gymnasieåldern.

Det minst viktiga argument var *Med att tala svenska vill man identifiera Finland till de nordiska länderna i stället för Ryssland*. Det här var ganska förväntat också. Synpunkten är ganska politisk och långsökt. De flesta gymnasister tyckte att påståendet var dumt och för några även svårt att förstå. Många gymnasister gav också alternativa sätt hur

man kunde identifiera sig med något, eftersom de tyckte att språket inte är något man skulle identifiera med. Gymnasisterna föreslog till exempel kultur, natur och miljö och medborgarskap.

Den tredje forskningsfrågan var *Finns det någon skillnad mellan flickornas och pojkarnas svar?* Antagningen var att flickorna kommer att ha mer positiva åsikter än pojkar och i undersökningen kunde man upptäcka precis det. Flickorna uppskattar kunskaper och undervisning i svenska högre, eftersom alla påståenden fick mer positiva genomsnittsvärden hos flickorna. Likaså fick Kantelinen (2011: 55) likadana resultat där kvinnliga studenter hade tydlig bättre motivation för svenskundervisning än de mänskliga studenterna i sin studie. Resultaten i åtminstone min undersökning är förstås generaliserad och det är inkorrekt att påstå att alla flickor skulle förhålla sig mer positivt mot språket än alla pojkar. Ett annat problem med resultaten var också det att 70 % av svarare var flickor. Kanske skulle ha resultaten varit olikt om det fanns lika många kvinnliga och mänskliga deltagare i undersökningen.

Den sista forskningsfrågan var *Lyfts tvåspråkig hemstad fram i gymnasisternas svar?* Undersökningen gjordes i Borgå där cirka 30 % av invånarna är svenskspråkiga. Jag antog att hemstaden kommer att ha en stor effekt på gymnasisternas svar, och så var det. I flera påståenden fanns det motiveringar där tvåspråkighet lyftes fram. Många tyckte att svenska var viktig precis eftersom många arbetsgivare uppskattar kunskaper i svenska i arbetslivet. I motiveringarna betonade många särskilt att svenska inte skulle vara lika viktig i någon annan stad. Några nämnde också andra städer så som Åbo och Vasa där situationen är likadan. Koskinen (2013: 21-23) presenterade också likadana resultat där tvåspråkighet var en av de orsakerna som förbättrade motivationen för att studera svenska. Det skulle nämnas att också Riikonen (2010) fick någorlunda likadana resultat. 50 % av studenter i tvåspråkig Åbo i hennes studie svarade att de hör svenska utanför skolan även varje vecka medan resultaten till samma fråga i enspråkig Loimaa var bara 9 %. (Riikonen 2010: 18). Där syntes också hur mycket tvåspråkig hemstad kan påverka.

Personligen anser jag att undersökningsprocessen lyckades bra. Forskningsfrågorna och enkäten stödde varandra väl och jag fick svar till precis det som var avsikten. Även om studien var koncentrerad till Borgå och därför omöjligt att generaliseras, kan den fungera som basis till någon större undersökning. Det skulle vara intressant att jämföra svaren med en finskspråkig stad eller även en annan tvåspråkig stad. Fast undersökningen var liten, anser jag att den kan hjälpa många lärare att motivera behovet av språket till studenter som ifrågasätter det. Om språket bemöter studenters egna behov är det säkert meningsfullare att studera det. I flera motiveringar nämndes specifikt att undervisningen är meningslös eftersom det inte stödjer konkreta situationer i livet. Teman i gymnasieundervisningen är konkreta (se *Grunderna för gymnasiets läroplan 2019*), men kanske kunde det betonas och kombineras till vardagliga teman mer tydligt på lektionerna. Muntliga kunskaper och spontan språkanvändning tycks orsaka problem med många och därför skulle undervisningen koncentrera mer än tidigare till muntliga kunskaper. Studenter längtar klart efter konkret kombinerad av språket till vardagliga saker och ämnen. Kanske det är något man skulle tänka på och utveckla i svenskundervisningen.

LITTERATUR

Institutet för de inhemska språken. 2012. *Allmän information om språk och språkpolitik.*

https://www.sprakinstitutet.fi/sv/om_sprak/sprak_i_finland/svenska.

(Hämtad: 23.2.2021.)

Juurakko-Paavola, T. & Palviainen, Å. 2011. (Eds.) *Svenskan i den finska skolan och högre utbildningen: Om kunskaper och motivation genom olika utbildningsstadier.* [Swedish in the Finnish School and Higher Education. Skills and Motivation across Educational Stages.] HAMK julkaisut 11/2011.

Jauhojärvi-Koskelo, C. & Palviainen, Å. 2011. "Jag studerar gärna svenska men är inte nöjd med det jag kan" *Motivation, attityder och färdigheter i svenska hos finska universitetsstudenter.* I: Juurakko-Paavola, Taina & Palviainen, Åsa, (red.): *Svenskan i den finska skolan och högre utbildningen. Om kunskaper och motivation genom olika utbildningsstadier.* HAMKIn julkaisuja 11/2011. Hämeenlinna. 81–102.

Justitieministeriet, 2021. *Grundläggande rättigheter, Finska och svenska språket.*

<https://oikeusministerio.fi/sv/finska-och-svenska-spraket>

Kantelinen, R. 2011. *Kan yrkesstuderande svenska och vill de alls lära sig det? I:*

Juurakko-Paavola, Taina & Palviainen, Åsa, (red.): *Svenskan i den finska skolan och högre utbildningen. Om kunskaper och motivation genom olika utbildningsstadier.* HAMKIn julkaisuja 11/2011. Hämeenlinna. 41–60.

- Koskinen, L. 2013. *Attityder till svenska språket hos språkbads elever och elever i den traditionella språkundervisningen i Borgå*. Jyväskylä universitet, kandidatavhandling i svenska.
- Riikonen, A. 2010. *Abiturienternas attityder till svenska språket i en finskspråkig och i en tvåspråkig stad*. Jyväskylä universitet, kandidatavhandling i svenska.
- Språklag, 2021. 10 § (29.6.2021/644) *Individens språkliga rättigheter hos myndigheterna*. (Hämtad: 11.2.2022.)
- Statistikcentralen, 2020. *Finland i siffror*.
http://www.stat.fi/tup/julkaisut/tiedostot/julkaisuluettelo/yyti_fis_202000_2020_23213_net.pdf
- SUKOL Språkläraryrkesförbundet, 2021. *Perustietoa kielivalinnoista*.
https://www.sukol.fi/liitto/uutiset/tilastotietoa/tilastotietoa_kielivalinnoista/perustietoa_kielivalinnoista/vuosiluokilla_1_6
- Sundell, B. 2015. *Pakollinen ruotsi – puolesta ja vastaan*. Magma-pamflett 3-2015. Ajatushautamo Magma, Whyprint.
- Utbildningsstyrelsen. 2021. *Grundläggande utbildning*.
<https://www.oph.fi/sv/utbildning-och-examina/grundlaggande-utbildning/laroamnen-i-den-grundlaggande-utbildningen>
- Utbildningsstyrelsen. 2019. *Grunderna för gymnasiets läroplan 2019*. Svenska.
- YTL Ylioppilastutkintolautakunta. 2021. *Tilastot, Ilmoittautuminen eri kokeisiin*.
<https://www.ylioppilastutkinto.fi/ext/stat/FS2021A2012T2010.pdf>

BILAGOR

BILAGA 1. Frågeformulär

Kandidaatin tutkielma

Hei! Olen Jyväskylän yliopiston kolmannen vuoden opiskelija ja tällä hetkellä myös Lilun sivutoiminen tuntiopettaja. Kirjoitan kandidaatin tutkielmaa ruotsin kielen pakollisuudesta opetussuunnitelmassa ja tässä kyselyssä haluaisin vastauksia teiltä koskien teidän omia ajatuksianne aiheesta (ei lainsäätäjän tai muun tahon). Vastaathan siis mahdollisimman rehellisesti kysymyksiin! Luethan myös tutkimusselosteen huolellisesti ja rastitat sen jälkeen kohdan "olen lukenut ja ymmärtänyt tutkimusselosteen, sekä saanut tarpeeksi informaatiota tutkimuksesta, johon osallistun". Vastaukset kerätään anonyymisti, joten sinua ei voida tunnistaa vastauksistasi. Edes minä tutkijana en voi tunnistaa vastaajia. Kiitos jo etukäteen!

Tutkimusseloste:

<https://1drv.ms/w/s!AvrIBIDyvSRimxcaRhREA3YfuaqT?e=VdKTXm>

1. Olen lukenut ja ymmärtänyt tutkimusselosteen, sekä saanut tarpeeksi informaatiota tutkimuksesta, johon osallistun
 - a. Kyllä
2. Sukupuoli
 - a. Mies

- b. Nainen
- c. Muu / en halua vastata

3. Äidinkieli

- a. Suomi
- b. Ruotsi
- c. Englanti
- d. Muu, mikä?

4. Mistä asti olet opiskellut ruotsia? (päiväkoti/esikoulu/ala-aste/yläaste...)

Seuraavaksi esitän syitä, minkä takia ruotsi on pakollinen aine opetussuunnitelmassa. Arvioi asteikolla, kuinka painava/tärkeä syy on _sinun mielestäsi_ (ei lainsäätäjän tai muun tahon) ja perustele vastauksesi lyhyesti.

5. Ruotsi on toinen virallinen kieli suomessa

Ei lainkaan tärkeä 0 - 5 Todella tärkeä

6. Perustelu:

7. Ruotsinkielisillä on oikeus saada palveluita ruotsiksi

Ei lainkaan tärkeä 0 - 5 Todella tärkeä

8. Perustelu:

9. Ruotsin osaaminen auttaa oppimaan muita kieliä

Ei lainkaan tärkeä 0 - 5 Todella tärkeä

10. Perustelu:

11. Ruotsin osaaminen on yleissivistävää, kuten muutkin aineet lukiossa

Ei lainkaan tärkeä 0 - 5 Todella tärkeä

12. Perustelu:

13. Ruotsia puhumalla halutaan identifioitua Pohjoismaihin venäjän sijaan (maailmanpoliittinen asema)

Ei lainkaan tärkeä 0 – 5 Todella tärkeä

14. Perustelu:

15. Suomi on ollut osa Ruotsia (historia -näkökulma)

Ei lainkaan tärkeä 0 – 5 Todella tärkeä

16. Perustelu:

17. Töiden saanti on helpompaa kun osaa ruotsia

Ei lainkaan tärkeä 0 – 5 Todella tärkeä

18. Perustelu:

19. Pohjoismaiden väliset yhteistyöt helpottuvat

Ei lainkaan tärkeä 0 – 5 Todella tärkeä

20. Perustelu:

21. Pitäisikö ruotsin mielestäsi olla pakollinen aine opetussuunnitelmassa?

a. kyllä

b. ei

22. Jos ruotsi ei olisi pakollinen aine, opiskelisitko sitä vapaaehtoisesti?

a. kyllä

b. en

c. en osaa sanoa

23. Haluan tarkentaa vastaustani kysymykseen X: